

Slovenski dom

Štev. 27

V Ljubljani, sobota 3. februarja 1940

Leto 1

Po prvem dnevu belgrajske konference:

Balkanska zveza trdnejša kot kdaj koli poprej

Važne izjave Gafenca, Saradzogla in Cincar-Markoviča

Prva seja belgrajske konference. Sede od leve proti desni: Saradzoglu, Aleks. Cincar-Marković, Metaksas in Gafencu

Belgrad, 3. febr. m. Na čast zastopnikom držav Balkanske zveze je bila sredi slovesne večerje v prostorih romunskega veleposlaništva. Po večerji je bil tam prirejen velik sprejem, na katerega so bili povabljeni tudi časniki držav Balkanske zveze. Pri tej priliki je romunski zunanji minister Gafencu dal časniki izjavo, v kateri je dejal:

»V trenutku našega sestanka poudarjam, da smo v Balkanski zvezi danes soglasnejši, kakor pa smo bili kdajkoli prej. Važen uspeh te konference je v tem, da je prišla do popolnega izraza možnost popolnega sodelovanja na Balkanu, sodelovanja, ki je odprto tudi drugim državam v okviru spoštovanja naših nacionalnih samostojnosti in naših skupnih regionalnih interesov. Ta ideja je triumfirala na tej konferenci, ki je na določen način ugotovila enotnost naših naziranj o aktualnih vprašanjih.«

Voditelj turškega zastopstva, zunanji minister Saradzoglu, pa je časniki izjavil:

»Zastopnikom Balkanske zveze se ni treba sestajati na skupne konference, ker se naši interesi krijejo, kar je pokazala tudi ta konferenca. Nam ni treba ničesar drugega storiti, kakor to dejstvo skupno ugotoviti. Toda kljub temu je bilo zame veliko veselje, da sem se s svojimi tovariši spet sestal. Na konferenci vlada popolno soglasje. Delali smo v popolnem miru. Tu lahko omenim znani francoski izrek, da se stvar razvija kakor namazana.«

Romunski zunanji minister se je po teh besedah zahvalil časniki za njihovo vestno delo na področju okrepitve Balkanske zveze.

Nato so se časniki obrnili tudi na našega zunanjega ministra Aleksandra Cincar-Markoviča s prošnjo, naj jim kaj pove o sedanjem zasedanju stalnega sveta Balkanske zveze. Minister Marković je v svojem razgovoru s časniki poudarjal prijateljsko razpoloženje, v katerem konferenca poteka. Poudaril je, da sta prvi dve seji pokazali popolno soglasje štirih zunanjih ministrov. Cincar Marković je govoril tudi o miru, v katerem poteka delo belgrajske konference in istočasno poudarjal duha edinstva, ki navdaja med štirimi državami BZ.

Po večeršnjih dveh sejah, ki so jih imeli zastopniki BZ, bodo zunanji ministri danes nadaljevali s svojim delom, ki gre samo za tem, da se bolj okrepi mir na Balkanu.

Konferenca v Belgradu bo jutri zvečer končana, nekar bodo zunanji ministri sprejeli domače in tuje časnike in jim prebrali sklepe tokratnega zasedanja BZ.

Ameriški tisk objavlja:

„Romunija bo izstopila iz Balkanske zveze“

Washington, 3. febr. o. Na belgrajski konferenci Balkanske zveze je tudi več ameriških časniki, ki sproti pošiljajo obsežna poročila svojim listom iz Belgrada. Tako je dopisnik »United Pressa« sporočil svoji agenciji, da bo po njegovih obvestilih Romunija morala najbrž izstopiti iz Balkanske zveze in skleniti posebno pogodbo z Nemčijo.

Na belgrajski konferenci bi bila naloga romunskega zastopstva ta, da doseže pri drugih svojih tovariših, da bi vse države Balkanske zveze prevzele nova poročila in jamstva za romunske meje, in sicer proti zahtevam, ki jih na Romunijo naslavlja predvsem Bolgarija in Madžarska. Če ostale balkanske države ne bi pristale na te zahteve, tedaj bi Romunija sklenila z Nemčijo pogodbo, s posredovanjem Nemčije pa nato posebno pogodbo s Sovjetsko Rusijo. Pogodba s Sovjetsko Rusijo bi bila mogoča šele tedaj, ko bi sovjetska vlada podala jamstva o usodi Besarabije. Tesno sodelovanje z Nemčijo bi bilo tudi v korist romunskemu gospodarstvu.

Romunija je pripravljena na vse

Bukarešta, 3. februarja. o. Romunski minister za letalstvo in vojno mornarico je včeraj sprejel časnike in jim izjavil, da je romunsko letalstvo dobro opremljeno, prav tako pa je tudi vojna mornarica v takem položaju, da se Romunija v vseh primerih lahko mirno zaneša na svojo oboroženo silo.

Romunija si je zgradila primerne naprave za izpopolnitev svojega letalstva, prav tako pa so v

Svetovni tisk pozorno spremlja konferenco

Bolgarski:

Sofija, 3. febr. m. Vse bolgarsko časopisje se obširno bavi s sedanjim zasedanjem Balkanske zveze. Razen čisto informativnih člankov o tej konferenci bolgarski listi objavljajo tudi komentarje. Tako med drugim dnevnik »Zora« piše, da se bo pakt Balkanskega spoznanja avtomatično podaljšal za 7 let, t. j. do 1948, ker po dosedanjih klavzulah pakta nobena članica ni izjavila, da zahteva odpoved pogodbe.

List poudarja, da je to dejstvo izzvalo v bolgarskih krogih zelo ugoden vtis, ker nihče ne smatra za možno, da bi do 9. februarja karta balkanskih držav odpovedala pakt.

Dopisnik dnevnika »Mir« poroča, da je Bolgarija predmet posebne pozornosti, ter poudarja globoko in priskrben čustva, ki jih Jugoslavija goji do Bolgarije, čeprav v tem trenutku Bolgarije še ni v vrstah Balkanske zveze.

Romunski:

Bukarešta, 3. febr. m. Vse romunsko časopisje objavlja obširne članke o tokratnem zasedanju Balkanske zveze ter poudarja, da je Belgrad že po svojem zemljepisnem položaju določen kot točka, na kateri se križajo gospodarske, pa tudi politične interesne sfere, in da je zato tudi važnost konference neposrednejša. Romunski listi so glede uspehov sedanje belgrajske konference polni optimizma. Vladni krogi poudarjajo, da bo na tej konferenci Romunija nastopila z odločnim in jasnim stališčem glede zbližanja vseh balkanskih in podonavskih držav, toda pod pogojem ohranitve obojestranskega ožemeljskega stanja.

Tudi romunski vladni krogi smatrajo za zelo važne razgovore, ki jih je imel turški zunanji minister Saradzoglu v Sofiji z bolgarskim predsednikom vlade. Istočasno romunski listi s posebnim zadovoljstvom naglašajo, da je položaj balkanskih držav znatno zboljšan zaradi dejstva, da sta danes oba vojskujoča se tabora prepričana, da je treba ohraniti nevtralnost Balkana in Podonavja.

Madžarski:

Budimpešta, 3. febr. m. Madžarski politični krogi z veliko pozornostjo zasledujejo potek sedanjega zasedanja stalnega sveta BZ. Prepričani so, da bo Jugoslavijo tudi tokrat odigrala posredniško vlogo med naziranj in težnjami, ki bi morda šle narazen. Po mnenju madžarskih političnih krogov se bo v Belgradu pokazala zgodovinska vloga Jugoslavije, ki se je začela kazati v pomirjevanju nasprotnih stališč in interesov. Zato madžarska politična javnost smatra, da se bo modri in opretni pobudi jugoslovanskega zunanjega ministra posrežilo večji del vprašanj prevladati na gospodarsko polje. Zato tudi ni izključeno, da bi na tem polju konferenca dosegla večje uspehe.

Glede političnih perspektiv v Budimpešti ugotavljajo, da je vsaka jugovzhodna evropska država — madžarski krogi štejejo sem tudi Italijo in Madžarsko — globoko prepričana, da je ohranitev nevtralnosti najvažnejša za vsak narod v jugovzhodni Evropi. Zato tudi ni izključeno, da bi to stališče, ki bi morda postalo podlaga za novo pobudo glede formiranja gotove skupnosti, še bolj zbližalo balkanske države.

Romuniji v zadnjem času zgradili več pomorskih naprav za popravilo ladij. Pri nabavi letalskih potrebščin in potrebščin za vojno brodovje je sedaj Romunija popolnoma neodvisna od tujine. Romunija ima najboljše ladjedelnice na jugovzhodu Evrope, posebno pa naprave za popravljanje in čiščenje ladij.

Minister je zaključil svojo izjavo z ugotovitvijo, da lahko Romunija mirno gleda v bodočnost, ker je vse pripravljeno tudi za najhujše primere. Njena obramba je nad vse dobro izpopolnjena. Narod ne sme nikdar zgubiti zaupanja vase. Junaški zgled Finske daje pogum vsem malim narodom na svetu.

Važen posvet v Londonu

Bastianini pri lordu Halifaxu

London, 3. februarja. o. V mednarodnih krogih je vzbudila izredno pozornost vest, da je italijanski veleposlanik v Londonu, Bastianini, sredi obiskal angleško zunanje ministrstvo. Bastianini je ostal pri lordu Halifaxu zelo pozno v noč. Po sestanku ni bilo objavljeno nobeno uradno poročilo, vendar pa podčrtavajo izreden pomen tega nenane sestanka.

Hitler sprejel italijanskega diplomata

Berlin, 3. februarja. o. Vodja Nemčije in državni kancler Hitler je včeraj sprejel v posebni avdienci italijanskega opolnomočenega ministra grofa Magistratija. Kot razlog za ta razgovor navajajo dejstvo, da je bil Magistrati imenovan za italijanskega poslanika v Sofiji, v zadnjih letih pa je bil prvi svetnik italijanskega veleposlaništva v Berlinu. Sedaj, ko odhaja v Sofijo, kjer bo prevzel vodstvo italijanskega poslanstva, je bil sprejet v poslovnih avdienci pri Hitlerju.

Italijanski:

Rim, 3. febr. m. Sedanji potek konference v Belgradu tudi italijanski časopisi spremljajo z velikim zanimanjem. Italijanski listi tudi ob tej priliki ne pozabljajo poudariti in posebno naglasiti prijateljske vezi, ki vežejo Italijo in Jugoslavijo. Poudarjajo, da je sedanji sestanek BZ dobil mednarodni pomen, ker vsa vprašanja, o katerih razpravljajo na tem sestanku, niso več samo notranja stvar Balkana in balkanskih držav. Zato italijanski krogi naglašajo, da se lahko reče, da so oči vse Evrope uprte na Balkan, odkoder bi moral priti odgovor na številna vprašanja. V Belgradu se bo moralo pokazati, kako daleč je prišla politika miru na Balkanu. Če se bo Balkanu posrežilo najti način, kako rešiti svojo nevtralnost, nade za mirno rešitev sedanje vojne v Evropi ne bo izgubila svoje zadnje opore.

Istočasno italijansko časopisje posveča pozornost tudi razgovoru, ki sta jih imela v Sofiji turški zunanji minister Saradzoglu in bolgarski ministri predsednik Kiosevanov, ter poudarja, da se Turčija kljub svojim obveznostim do Francije in Anglije tudi smatra za balkansko nevtralno državo. Njena zveza z zahodnimi državami bo mogla priti do izraza samo v primeru, če bi bili turški interesi na Balkanu in na Sredozemlju ogroženi.

»Giornale d'Italia« poudarja, da je belgrajska konferenca začela s svojim delom pod zelo ugodnimi okoliščinami in da bo tudi izid te konference ugoden.

»Gazzetta del Popolo« pa naglašja med drugim: Pričakuje se, da bodo udeleženci konference stalnega sveta BZ potrdili nevtralnost do evropskega spopada, kar izključuje ustanovitev kakršnegakoli bloka, ki bi bil naperjen proti kateri vojskujoči se državi.

Angleži ne verjamejo v sovjetski napad na Indijo

London, 3. febr. AA. Reuter. V angleškem in kontinentalnem tisku se od časa do časa pojavijo poročila o sovjetskih grožnjah proti angleški Indiji. Diplomatični urednik agencije Reuter izjavlja, da je dobil obvestila na najmerodajnejšem mestu, da sedaj ne obstajajo nobeni znaki o zbiranju sovjetskih čet in orožja v Afganistanu, odkoder je edino mogoče napasti Indijo. Merodajni vojaški krogi naglašajo, da bi napad proti Afganistanu ali Iranu s severa, kar naj bi bil prvi korak proti angleškim interesom v Indiji, predstavljal danes še večje težave, kakor prej v zgodovini. Res je, da so prej prodirali v Indijo skozi Pamir, toda to je bilo v času, ko ni bilo nobene mehanizacije.

Danes bi tudi najmodernejša vojska, ki bi sodelovala z letalstvom in ki bi jo oskrbovali s pomočjo motornih vozil, naletela v Iranu in Afganistanu na nepremostljive ovire. V Afganistanu so ceste zelo redke, gore pa so visoke 12 do 15 tisoč čevljev. Te gore predstavljajo stalno nevarnost za letala. Razen tega so prebivalci Afganistana za planske borbe zelo sposobni. Vsak napadalec s severa mora računati na neomahljivo odločnost afganistanskih plemen, ki se bodo uprli vsaki invaziji.

Vesti 3. februarja

Ameriški listi obširno pišejo o tem, da sta izginila glavna filmska igralca Clack Gable z ženo. Odšla sta na neki sestanek straleškega društva, pa jih potem niso več videli.

Angleškim vojakom so nedavno ukinili dopuste na zapadnem bojišču. Sedaj pa poročajo, da so ti dopusti zopet dovoljeni od 3. februarja naprej. V danskem glavnem mestu Kodaču so dosedaj zgradili zaklonišča za 90.000 oseb.

Velik snežni plaz je v severni Italiji zasul 50 vojakov, ki so bili na vajah. Dosedaj so iz snega potegnili šele 4 trupla.

Na Madžarskem so uvedli novo vrsto cenenega kruha.

Londoni listi pišejo o tem, da so se razširile vesti, da so Nemci zgradili nove velikanse topove, nove »debele Bertes«. S temi topovi bi Nemci z belgijske obale lahko obstreljevali London.

Južno afriški senat je odbil predlog za ločeni mir med Nemčijo in Južno Afriko.

Na angleškem parniku v grškem pristanišču Limna je nastala eksplozija. Domnevajo, da je nekdo prinesel na parnik peklenjski stroj.

Francoski listi objavljajo vesti, da bodo sedaj lahko po radijski postaji v Stuttgartu v francosčini govorili agenti komiterna, ki naj bi hujskali francosko delavstvo na upor proti vladi.

V Bristolu je izbruhnil velik požar in sicer v neposredni bližini radijske postaje v Bristolu. Sedaj so uvedli preiskavo o tem, če ni to dejanje v zvezi s sabotažo.

V zvezni državi Alabami je nastala eksplozija v neki smodnišnici. Ena oseba je bila mrtva, več pa ranjenih.

Angleški kralj je zopet ozdravel po lahni gripi, ki ga je prisilila, da je moral ostati nekaj dni v postelji.

Predsednik Roosevelt je izjavil zastopnikom tiska, da prihaja ameriški veleposlanik v Parizu, Bullit, v Washington zato, da bi ameriški vladi poročal o položaju v Evropi.

Angleški listi pišejo, da v Nemčiji proučujejo načrte o tem, kako zgraditi letala iz lesa. V Nemčiji morajo varčevati z aluminijem in jeklom in zato nameravajo graditi lesena lovška letala. Nova letala bi imela najbrž večjo hitrost, bila bi pa manj odporna.

Razmejitvena pogajanja med Sovjetijo in Mandžukoom so se razbila. Kako se bo nadaljevalo delo razmejitve, še ni znano.

V južni Nemčiji ob švicarski meji je prišlo včeraj do hudih eksplozij. S švicarske strani so opazili visoke zublje plamena kakor 10 kilometrov od meje.

Švicarski listi pišejo, da bo letos odšlo na prisilno delo v Nemčijo nad en milijon Poljakov.

Zračni promet med Mosko in Sofijo se bo kmalu začel. V Sofijo so prišli trije zastopniki ruskih letalskih družb, da pripravijo vse potrebno za to redno letalsko progjo.

Predsednik finske republike Kallio je včeraj izjavil v parlamentu, da ne more finskega naroda zaslužiti narod, ki ima nižji civilizacijski kot pa Finci.

Rim, 3. februarja. AA. Havas. Znani futuristični pesnik Marinetti je težko zbolel ter se nahaja na neki kliniki v Rimu.

Sovjetski vojniki padajo iz oblakov

Helsinki, 3. febr. AA. Havas. Uradno poročilo je sredi prvih poročalo o sovjetskih vojaki, ki se spuščajo s padali na finsko ozemlje. Pred začetkom vojne se je veliko govorilo o teh sovjetskih »padalcih«. Včeraj so jih opazili, kako nenadoma padajo iz oblakov. Vendar se zdi, da ta način borbe ne daje pričakovanih rezultatov. Vsi sovjetski vojniki, ki so se spustili s padali na karelijskem bojišču, so bili takoj ujeti. Po dosedanjih vesteh je bilo od 40 »padalcev« 20 sestreljenih, 20 pa ujetih.

Helsinki, 3. februarja. AA. Havas. V toku zasliševanja ujetih sovjetskih letalcev so ugotovili, da so vsi na zelo nizki kulturni stopnji. Sicer sami izjavljajo, da so dve leti študirali neke vrste univerzo in dve leti obiskovali vojno akademijo, toda o Finski nimajo pojma. Po njihovih izjavah je Finska napadla Sovjetsko Rusijo in ogrožajo njena mesta tako, da se je morala Sovjetska Rusija braniti. Ujetniki izjavljajo, da se letala dvigajo večinoma z estonskih letališč. Pravijo, da obstaja južno od Tallina oporišče, kjer se nahaja najmanj 80 sovjetskih letal. Ujeti letalci so dalje izjavili, da morajo biti sovjetski letalci na Estonskem popolnoma osamljeni ter že od srede decembra dalje niso čitali nobenega lista. Postavljeni so posebni stražniki, ki pazijo, da letalci ne pridejo v stik z zunanjim svetom.

„Pravda“ napada Anglijo in Francijo

Moskva, 3. febr. o. Glavno glasilo ruske komunistične stranke »Pravda« je zopet začelo zelo ostro napadati Anglijo in Francijo. »Pravda« dolži v svojem uvodniku Anglijo in Francijo, da sta oni povzročili drugo svetovno vojno. Anglija in Francija sta nahujskali na nas finske tolpe in Sovjetska Rusija se sedaj samo brani pred finskiimi tolpami. Sovjeti se ne boje nobenih groženj.

»Pravda« poveljuje nato oboroženo silo Sovjetske Rusije in prinaša na prvi strani velikansko sliko Stalina, ki tokrat nosi vojaško obleko.

Belgija prepoveduje komunistične liste

Bruselj, 3. febr. o. Danes je bilo objavljeno uradno poročilo, v katerem vlada naznanja, da je v Belgiji prepovedano izhajanje dnevnika komunistične stranke. Dnevnik je nosil naslov »Ljudska pravica«.

Zabavna češka opereta (VESELA BIDA)
V gl. vlogah: Jarmila Kširova, Hana Vitova
A. Novotny.
Predstave ob 10.30, 15., 17., 19. in 21.15 uri

VESELI BOHEMI
Kino Union tel. 22-21

Tudi Maribor je dobil 'grobnico zaslužnih'

Maribor, 2. februarja.
Vprašanje starega mestnega pokopališča v Strossmajerjevi ulici je sedaj končno veljavno rešeno. Pokopališče je zaprto, ostanke mnogih pokopanih pa so izkopali ter prenesli na druga pokopališča. Leži pa na mestnem pokopališču še nekaj za Maribor in za naš narod zelo zaslužnih mož ter jim je treba poskrbeti za dostojno poslednje počivališče na primernem mestu. V ta namen se je omoval poseben odbor, kateremu predseduje mestni župan dr. Juvan.

Namen odbora za prenos zemskih ostankov zaslužnih mož, ki so pokopani na starem pokopališču, in vsega dela tega odbora je v tem, da se mariborsko mesto primerno oddolži vsem tem možem, ki so kulturno, gospodarsko ali kakorkoli zaslužni za mesto samo ali pa tudi za vse slovenski narod. V prvo skupino, to je tistih, ki so si pridobili zaslug za mesto, je šteti mariborske župane, ki so na tem pokopališču pokopani. To so O. Reiser, A. Tappeiner in A. Nagy. V to skupino je šteti tudi dobrotnika mesta J. Langerja, ki je mestni občini daroval zemljišče, ki je do nedavnega bilo znano pod imenom Ljudski vrt, in pa mož, ki so v Mariboru kulturno, narodnostno in gospodarsko delovali, kakor mestni svetniki in sostanovitelj Citalnice J. Sernec, čitalniški VI. Sernec, znani organizator slovenskega petja v Mariboru I. Miklošič, mariborski zgodovinar G. Puff in M. Lešnik. V skupini za ves narod zaslužnih mož pa so: časnikar A. Tomšič, mariborski ilirec in narodni buditelj Vogrin, zgodovinar I. Orožen, po-

litik in pisatelj Kosar, profesor J. Koprivnik, ki ima zaslug za narodnostno prebujo učiteljstva, in prof. Blaž Matek, ki je spisal prve učne knjige za matematiko za višje razrede srednjih šol.

Za vse te zasluške može naj bi se na franciškanskem pokopališču kupili dve grobnici v arkadah in jim postavila skupna spominska plošča. Stroške za izvedbo tega načrta naj bi nosila mestna občina in javnost. Zamisel je taka, da bi stroške za prenos ostankov za mariborsko mesto zaslužnih mož nosila mestna občina, za ostale pa naj bi stroške prevzela javnost, na katero bi se bilo treba s posebnim pozivom obrniti.

Ker na starem pokopališču ni več vseh spomenikov in ker ni seznama vseh na pokopališču pokopanih, je možno, da počiva na pokopališču še kak mož, ki zasluži, da bi mu ali mesto ali javnost preskrbela prenos ostankov v nov grob. Če bi kdo za takega moža vedel, naj to sporoči Muzejskemu društvu v Mariboru, ki bo poskrbelo, da bo tudi spomin tega moža primerno počastjen. Pomembno za delo tega odbora je tudi to, da doslej še ni bilo mogoče ugotoviti ali ima morebiti kdo od svojcev namen sam oskrbeti prenos v nov grob enemu izmed imenovanih zaslužnih mož.

Vsa mariborska javnost bo gotovo pozdravila tako zamisel oddolžitve mariborskega mesta in javnosti možem, ki so v Mariboru v preteklosti ustvarjali in am tako gradili sedanost. Upamo, da se bodo mogli načrti kmalu do kraja izvesti in tako likvidirati vprašanje, ki se je z zatvoritvijo starega pokopališča pojavilo.

Celjski obrtniki so zborovali

Celje, 3. febr. 1940.

V hotelu »Pošta« so zborovali včeraj obrtniki iz Celja in okolice. Skupno združenje obrtnikov v Celju je imelo včeraj že svojo 56. skupščino. Predsednik g. Holobar je pozdravil zastopnika Zbornice za TOI podpredsednika g. Ogrina in zborničnega svetnika g. Hohnjeca, nato pa se spomnil pokojnih članov. Njegov referat o stanju obrtništva in o njegovih važnih vprašanjih, zlasti o novelizaciji obrtnega zakona, o davkih, stanovskih vprašanjih in o združenjih, je zanimal vse navzoče članstvo. Celjska združenja imajo namen, da skupno kupijo Obrtni dom v Celju in so pogajanja za to še v teku.

Tajniško poročilo je podal g. Mirnik Bogdan. Skupno združenje šteje 103 člana. Na novo se je prijavilo 8 članov. Novo obrt so dobili: brivec Josip Bukovac na Polzeli, Josip Kompan v Celju in frizerka Anica Kristan v Celju, doselil se je brivski mojster Alojz Urh iz Velenja, nadalje so dobili pooblastilo Franc Kučanda, vinar na Peroseniškem, Rudolf Oberžan v Celju za ščetarstvo, Mastnak Josip, Ljubecan, za lončarstvo, in slikar Jurij Vrbčovič v Celju.

Združenje je imelo v preteklem letu 9285 din dohodkov in 10.029 din izdatkov, konec leta 1939 pa 13.696 din zadružnega premoženja. Obratun se je lani zaključil s primanjkljajem 743 din in to zaradi tega, ker več članov ni plačalo članarine.

Tajnik je nato poročal o obdobju obrti. V krajih od 10.000 do 20.000 prebivalcev, kamor spada tudi Celje, znaša pavšalacija za obrtnika brez pomočnika 220 din, za obrtnika z 1 pomočnikom 330 din in za obrtnika z 2 pomočnikoma 480 din. K pavšalnim obdavčbam je prišli še doklade in dopolnilni davki. Doklad je približno 60%, dopolnilni davki znaša 40%, poleg tega pa je še dodati obratni davki. Tako plača obrtnik brez pomočnikov 382 din, obrtnik z 1 pomočnikom 686 din, obrtnik z 2 pomočnikoma 993 din.

Predsednik nadzornega odbora je nato predlagal razrešnico upravi, kar je občni zbor sprejel. Nato je bil sprejet proračun za l. 1940, ki predvideva 10.800 din izdatkov in 5200 din dohodkov. Primanjkljaj 5600 din se bo kril iz članarine, ki znaša za vsakega člana 50 din.

Posebno zanimivo je bilo predvajanje podpredsednika Zbornice TOI in predsednika obrtnega odbora g. Ogrina iz Ljubljane. Najprej je govoril o sestavi Zbornice, ki danes ne odgovarja več potrebam in vsem koristim obrtništva, kajti po 20 letih se je pri nas industrija tako razbohotila in napravila velik korak, zlasti tuja industrija, da moremo na to misliti reševanje. Obrtniki se gubimo v Zbornici, zato je nujno potrebno, da dobimo lastno Zbornico. G. Ogrin je izjavil, da je ta stvar danes že na dnevnem redu in da bo v teku enega meseca in morda že v treh tednih urejena. Poleg sestava Zbornice je na dnevnem redu zavarovanje obrtnikov. Tudi to vprašanje se bliža rešitvi in bo rešeno. Da se marsikaj pri nas ni uredilo, ni krivda pri nas, tako je izjavil g. Ogrin, temveč na jugu, kjer so zaradi drugih razmer v svojih pokrajinah ravнали tako, da je bilo slovensko obrtništvo vedno oškodovano in prizadeto. Vse to je, zakrivil škodljiv centralizem. Slovenski obrtniki mora biti za etarost in onemoglost zavarovan. G. Ogrin je navedel žalosten primer v nekem vprašala.

Josip Kugy - oproščen

Ni res, da so zdravniki ugotovili, da je moja pokojna žena umrla zaradi pomanjkljive hrane in oskrbe. Res je, da so zdravniki ugotovili kot vzrok smrti arterio sklerozo, obolenje ledvic ter splošno oslabele telesa.

Tudi ni res, da sem obtoženec pri razpravi na predsedniškem vprašanju zelo tiho odgovarjal, da se me je jedva slišalo, ampak je res, da sem odgovarjal s svojim običajnim moškim glasom, tako da me je bilo v dvorani popolnoma jasno slišati.

Nisem izjavil, da nisem dal žene v bolnišnico, ker mi je vratar dejal, da nimajo prostora. Res je, da sem rekel, da je bolnica prenapolnjena, tako da ležijo bolniki po dva v eni postelji in po hodnikih, in da vsled tega za takšne bolnike nimajo prostora.

Priča dr. Deražio ni izjavil, da je hotel pokopati v bolnico, ampak je izpovedal nasprotno, da mi je izjavil, da pokojne ni treba pošiljati v bolnico, če ima doma oskrbo.

Ni res, da sta bila dr. Jurečko in dr. Pavlič zasljučna kot prič, ampak sta bila zasljučna kot izvedenca. Dr. Pavlič ni izjavil, da je izvirala oslabelele od nezadostne hrane, temveč se je priključil mnenju izvedenca dr. Jurečka in še dodal, da je iskati vzrok smrti pokojne na podlagi obdukcije izvida tudi v obolelih ledvicah.

Ni res, da je izzvala sodba pri poslušalcih glasno kritiko, temveč je res, da so sprejeli poslušalci sodbo molče, brez vsake kritike.

Priporočeno s povratnico.

Josip Kugy.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 3. februarja.

Kronist mirno zaznamuje letošnjo svečnico kot prav lep, sončen in topel dan. Prej je kanilo s strehe, kakor pa s sveče. Toplome se je že včeraj dvignil nad nišo in nam dajal dobro upanje, da nas ne bodo še nadalje trle razne zimске nadloge z mrazom na čelu in da je kriza mraza že premagana. Vesela je bila svečnica. Povsod v okolici je bilo včeraj razgibano življenje. Mladina je sanka in smučala, da je bilo veselje. Odrasli pa so jo mahali peš na razne nižje izletne točke, kjer so si razvedrili duha in okrepčali telo. Ponoči je deževalo.

Davi je bila nevarna poledica in marsikdo je previdno stopical po trotoarju, da se je obvaroval nesreče. Treba je na tem mestu pibiti, da so mnogi hišni posestniki strašne lenobe in da se prav nič ne brigajo za čiščenje in vzdrževanje hodnikov ob tako poledenelih dnevih. Davi je več pasantov padlo na hodnikih, ki so bili ledeni in ne posipani. Prosimo policijsko upravo, da krepko poseže vmes in kaznuje malomarne hišne posestnike ne samo v mestu, temveč tudi v okolici! Ti pa so tudi civilnopravno odgovorni za poškodbe, ki jih utrpe pasanti na hodnikih. Davi je v zavetju toplomer kazal točno +1 stop. C.

Žrtve poledice

Poljak Ljudmila, zasebna uradnica iz Ljubljani, si je pri smučanju zlomila desno nogo. Zorko Karel, 66-letni upokojenec, je padel na stopnicah in se precej hudo potolkel po hrbtu. 66-letna Döll Terezija je padla in si poškodovala levo roko.

Marinko Francka, doma iz Vnanjih goric, je nesrečno padla in se močno pobila. Železniški premikar Herfort Franc v Ljubljani je na cesti padel in si izpahnil levo roko. 77-letni Pohar Josip, je padel na spolzki cesti in se pobil na čelu in glavi.

Baje Jože, ključavničar iz Dola pri Ljubljani, si je pri delu poškodoval desno roko.

Na cesti je padel in si zlomil desno nogo Robič Edvard, ključavničarski vajenec iz Ljubljane. Kastelle Franc, mizarški pomočnik, je kidal sneg na Celovski cesti, zdrsil je s strehe in se notranje močno poškodoval.

Košir Ciril, sin delavca, star eno leto, se je močno po životu opeknel. Prepeljan je bil v otroško bolnišnico. Vlakovodja I. Krašovec, Einspielerjeva 88, se je ponesrečil na tirih nad viaduktom na Smetinski cesti. Zadel ga je lokomotiva in je dobil znatne poškodbe.

Okoli 6.30 davi so se na znamenitem Figovčevem dvorišču splašili konji posestniku Ivanu Peterci iz Dravclj 16. Peterca je dobil hude zunanje telesne poškodbe. Prepeljan je bil v bolnišnico.

Novo otroško zavetišče v Trnovem

V četrtek ob 16 je bilo na slovesen način odprto najmodernejšo urejeno, novo otroško zavetišče v Trnovem, kamor se bo zatekala naša mladina, da bo uživala mirne in vesele dneve in da se bo krepila na duhu in telesu. Svečanost je bila zavetišču primerna, brez večjih pompoznih prireditvev. Zavetišče je ob navzočnosti mestnih funkcionarjev in zastopnikov oblasti blagoslovil arhidiacon in mestni svetnik dr. Tomaž Klinar. Župan dr. A. Lešič je še poprej navzoče nagovoril s kratkim govorom, v katerem je očrtal velikega dobrotnika Jakoba pl. Schellenburga.

Bil je res primeren moment, da smo se ob tej svečanosti ozrl nazaj v preteklost. Natanko pred 225 leti je v Ljubljani izdihnil imeniten mož in na svečnico leta 1715 so vsi ljubljanski zvonovi naznanjali ljubljanskim prebivalcem smrt velikega dobrotnika in vse mesto je obklovalo blagega pokojnika.

Ljubljana pozna ime tega dobrotnika. Po njem je imenovana ena najživahnejših ulic. Schellenburg ni bil tako velik vojskovodja, izumitelj ali pisatelj. Bil je samo pošten trgovec in dober gospodar.

Ne spominjamo se ga morda zato, ker je sezidal nunske cerkev, prelepi ponos naše stare Ljubljane, in ne zato, ker je naše mesto okrasil tudi z drugimi dragocenimi umetninami, temveč zato, ker je ta premožni ljubljanski meščan z brezejno ljubeznijo poskrbel za dobro vzgojo mladine.

V Ljubljano je prišel še kot kot Jakob Schell, brez plemiškega predkata Schellenburg, saj je bil reven sin preprostega obrtnika — sedlarja iz malega tirolskega Sterzinga. Toda že dolgo je pozabljen njegov družinski primetek, vse ga pozna kot plemenitega Schellenburga, saj si je tudi to pokrdilo svojega plemstva sam zaslužil s svojimi dobrimi deli. S svojo brezmejno požrtvovalno ljubeznijo do mladine si je zagotovil nesmrtnost.

Sedanja mestna uprava je pred štirimi leti prevzela samo tri otroška dnevna zavetišča. Vendar moramo opomniti, da je zavetišče že pred dobri 100 leti ustanovila privatna dobrotelost ljubljanskega meščanstva in ga tudi vzdrževala ter do zadnjega podpirala.

Novi zavod pa ne bo služil samo dnevnemu zavetišču, temveč bo vzel pod svojo streho tudi otroški vrtec za najmanj 40 otrok. Poleg tega je pridobila mestna občina s tem zavetiščem svoj prvi otroški internat za popolno oskrbo sirot in zapuščenih otrok. Zanje je pripravljenih 36 postelj v dveh ločenih spalnicah za dečke in deklice.

Da je novo zavetišče tako lepo urejeno in opremljeno in da se je sploh uresničila misel zgraditve takega zavetišča, gre zahvala mnogim dobrim privatnikom in zlasti Družbi sv. Vincencija Pavelskega za oskrbo sirot in mladinsko zaščito, ki je bila pri slovesnosti tudi zastopana.

Trbovelski župnik Jakob Gašparič

Snoči, na svečnico ob 10 zvečer, je izdihnil msgr. Jakob Gašparič po dolgotrajni bolezni v 68. letu starosti. Rajni monsignor je bil 16 let župnik v največjem industrijskem kraju, bil je znan po svoji dobrotljivosti in prijaznosti in zato tudi med vsemi, posebno pa med delavstvom, priljubljen, kakor malokateri. Blagum gospodu župniku bodi Bog milostljiv sodnik in plačnik! Pogreb bo v ponedeljek ob 10 dopoldne iz župne cerkve v Trbovljah na farno pokopališče.

Grešniki odgovarjajo pred sodniki

Maribor, 3. februarja.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča se vsi danes vrsta razprav, pri katerih priženejo pazniki osumljenca večinoma že iz preiskovalnega zapora. Največ zanimanja vzbuja razprava

zaradi upora kaznjencev,

ki se je dogodil dne 26. septembra lanskega leta v Marenbergu. Zaradi tega panta sta prišla sedaj dva kolovodja puntarjev — 32letni Mihael Hode in 39letni Franc Rojko — iz kaznilnice pred mali senat, da jima za njuno upornost k stari kazni prisoji še nov delež. Stvar s tem puntom je bila sledeča: Na veposvestu Terezije Županc v Marenbergu dela stalno vse poletje po 10 kaznjencev. Lansko leto je bila ena partija kaznjencev tukajšnje moške kaznilnice pod vodstvom paznika Veršiča zaplenjena od maja do konca septembra. Dne 26. septembra je bilo osem kaznjencev zaposlenih pri obiranju sadja, oba današnja obtoženca pa sta bila zaplenjena v kleti pri stiskalnici. Znala sta najti pot do vinske kleti ter sta se tam napila. Ko so zvečer prišli vsi kaznjenci k večerji, ni bilo obeh obtožencev nikjer. Paznik ju je šel iskati ter ju našel že na cesti. Hotela sta pobegniti, ko pa sta videla, da jima je paznik zaprl pot, sta ga napadla ter mu hotela vzeti revolver in bajonet. Paznik ju je pa obvladal ter zaprl v sobo, na kateri sta potem razbila vrata ter sta se hotela polastiti paznikove puške. Med tem pa so prišli orožniki, ki so oba ukrotili. Sedaj se zagovarjata oba s pijanostjo.

Nič mu ni pomagalo skrivanje

Geza Sukič, 29letni hlapec iz Prekmurja, je zagrešil dne 19. avgusta 1936 roparsko dejanje v Apaah. Zvečer omenjenega dne se je spravljal hlapec Matija Lorenčič v hlevu posestnika Kerna spat. Ko je šel v posteljo, je opazil, da gledajo izpod postelje tuje noge. Zgrabil jih je ter izvlekel izpod postelje Sukiča, ki pa je nato prijel za kol ter napadel Lorenčiča, mu zadal več poškodb ter mu vzel 30 din. Sukič se je potem več let skrival, dasi so ga oblasti zasledovale. Nedavno pa so zanj izvedeli orožniki pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Služil je za hlapca pri Sv. Benediktu, kjer so ga ponoči presenetili ter ga aretirali. Dejanje priznava.

Pretep pri žganjekuhi

29letni posestniški sin Franc Kokol je bil dne 29. novembra lanskega leta pri posestniku Magdiču na žganjekuhi. Bilo je tam zbranih kakih 25 fantov in deklet. Kmalu so se opili ter se začel prepir. Kokol se je zapletel v razprtijo z brati Kocmut, ki so bili trije ter so navalili nanj. Kokol je zbežal iz hiše, se oborožil tam s sekuro ter se potem skril za vežna vrata in čakal na napadalece. »Prvega, ki bo stopil za menoj, bom krenil po glavi,« si je mislil, in res je napravil tako. Udaril pa je napačnega in nedolžnega fanta, Franca Nedoka, ki je nič hudega sluteč prišel prav tedaj pred Kokolovo sekuro. Razbil mu je lobanjo ter je Nedok le po čedežu ostal pri življenju, moral pa se je dolgo zdraviti v bolnišnici. Kokol svojo krivdo skesano priznava.

Smrt vznemirja Craigley College

Naemehnil se je, ko je omenil to svojo vplivno moč na javno mnenje v Saltmarchu.

»Mislim, da se Vam ni treba bati, da bi Vam drugi etarši delali neprijetnosti,« je končal svoj govor.

Gospod Dodd se je dvignil in oči so bile vlažne od hvalečnosti.

»Gospoda,« je dejal z drhtečim glasom, »ne vem, kako bi se vam zahvalil za izraženo zaupanje! Le to Vama lahko rečem, zdi se mi, da sem ga vreden! Gospod Netilton, ki je bil enoči dežurni v spalnici, je človek, v katerega imam lahko po vsej pravici popolno zaupanje. Osebo mi ga je bil priporočil moj etari prijatelj ravnatelj kolegija Al Saints v Oxfordu.«

Gospod Dodd je obmolnil, toda Lucas je pomolil glavo izza zaves. Vrata so se odprla in v sobo je vstopila gospa Bernard-Mosse.

Amerikanka je bila blede, oči je imela trudne, toda ta bledica in trudnost sta dajali posebno dražest njenemu obrazu. Namesto včerajšnje razkošne jo je danes krasila skoro breztelesna lepota...

»Brojčavila sem svojem možu,« je dejala. »Njegov odgovor mora priti vsak trenutek.«

Ravnatelj ji je primaknil naslonjač, da se je vsedla.

»Mi imate kaj novega povedati?« je vprašala.

Ravnatelj ji je s kratkimi besedami povedal vse tisto, kar so doslej vedeli, in pristavil, da zdravnik Woodhouse in on osebno mislita, da gre le za nesrečen slučaj, pa čeprav je smrt njenega pastorka za vse skupaj še vado tajna.

Gospa Bernard-Mosse ni pokazala niti najmanjši vznemirjenja. Mirno je pogledala ravnatelja in vzela cigareto iz svoja doze, ki je bila črno lakirana.

»Zdravnik torej misli, da je Erikovo smrt povzročil le nesrečen slučaj?« je rekla in pogledala po vrsti vse tri moške, drugega za drugim.

Obmolnila je in z majčkenim vžgalnikom prižgala cigareto, nato pa pristavila:

»Toda jaz sem skoraj popolnoma prepričana, da gre tu za umor.«

PETO POGLAVJE

Kri se plačuje s krvjo

Te besede so učinkovale kakor grom. Lucas za zaveso je kar zajal. Monokel sir Pamberleya je zažvenkel ob veržici ure. Gospod Dodd je presenečen etopil korak naprej. Bil je popolnoma bled.

»Umor!«

Vzkliknil je kakor bi bil pričakoval, hkratu pa se tudi bal te izjave.

»V Craigleyu umor! To je nemogoče!«

»Kadar pomislim na ta lepi angleški kraj, se tudi meni zazdi skoraj nemogoče, da bi verovala v to,« je rekla gospa Bernard-Mosse in puhala kolobarčke dima proti stropu.

»Toda midva dva se nečesa takega tudi bala, moj mož in jaz. To je eden izmed razlogov, zaradi katerih sem dopotovala v Anglijo.«

»Kako? Vi ste se bali...« je vzkliknil sir Willfrid. »Toda kdo bi za božjo voljo mogel storiti tako strahoto?«

Gospa Bernard-Mosse je potlačila cigareto s svojimi dovršeno manikiranimi nohti.

»Vam Angležem se uetnega taka stvar zdeti neverjetna,« je nadaljevala. »Toda dovolite mi, da vam stvar pojasnim! Vi veste, da je moj mož sodnik v Minnesoti. Prilčno število prebivalstva te države je nemškega porekla in v zadnjem času je prišlo do epopadov med judi in prastasi eedanega stanja v Nemčiji. Bilo je tudi več mrtvih. Preiskava je doganala, da je te neredne izvala neka tajna organizacija in več članov te organizacije je bilo prijetih ter jim je sodil moj mož. Mojemu možu so očitali, da je bil v tej stvari priestranski. Toda njega to ni moglo prestrašiti, temveč je še naprej izvrševal vestno svoj dolžnost. Sodišče je krivce obsodilo na stroge kazni in eden je bil celo obsojen na električni stol.«

Pri teh besedah bi John Lucas kmalu del s svojega etola za zaveso.

»Življenje sodnika v Ameriki ni zmerom brez nevarnosti,« je nadaljevala gospa Bernard-Mosse. »Po tej aferi se se mojemu možu začele dogajati razne neprijetnosti. Skoraj vsak dan so prihajala grozila pisma. Govorila so o maščevanju:«

»Ubili ste našega prijatelja,« je stalo v teh pismih, »in mi ne bomo mirovali prej, dokler ne bo vsa vaša družina izbrisana iz seznamov živih.« Čim je začel dobivati ta pisma, je moj mož evede odredil vse običajne varnostne ukrepe. Vendar pa je stvar vzel premalo resno vse do takrat, ko so mu neki ljudje poskušali ukrasti otroka.«

»Ukrasti otroka!« je s strahom vzkliknil gospod Dodd.

»Da, lani spomlad. Zato je moj mož poslal otroka v Anglijo. Mislim, da je bosta tu na varnem. Mislim, da se je celo obrnil na neki zasebni detektivski urad, da bi bila njegova otroka pod stalnim varstvom.«

Gospa Bernard-Mosse je ponovno izvelkla svojo dozo.

»Seveda, vse to se je odigralo pred mojo poroko, toda niti od takrat nas niso pustili pri miru. Aprila je nekdo streljal na avtomobil mojega moža... In končno, prišlo je neko pismo... Poslano je bilo oddat, iz okolice.«

»O Bog!« je vzkliknil škof in se prijel za svoj križ iz ametista, ki mu je visel preko telovnika.

Njegov sin za zaveso bi kmalu zakričal:

»Kaj! Pismo iz Craigleyja!« je vzkliknil sir Willfrid, kakor da bi bila to osebna žalitev zanj, da je moglo biti pismo te vrste poslano iz okraja, v katerem je bil on šef policije.

»Ne, ni iz Craigleyja,« je rekla gospa Bernard-Mosse. »Na ovitku je poštni pečat iz Saltmarcha. To je v bližini, kajne?«

»O Bog!« je ponovno vzkliknil škof.

»Ste mar prinesli to pismo?« je vprašal sir Willfrid.

»Sem.«

Gospa Bernard-Mosse je pogledala v svojo torbico in izvlekla zmetkani ovitek.

»Ni dolgo!« je pripomnila, medtem ko ji je šef policije iztrgal pismo iz rok.

»Samo nekaj besed: »Tu smo in čakamo.« Sir Willfrid je pazljivo pregledal ovitek. Naslov je bil sestavljen iz tiskanih črk. Na poštnem pečatu se je dala prebrati beseda Saltmarch, toda datum je bil za tri tedne etar.

»Čim je moj mož prejel to pismo,« je nadaljevala gospa Bernard-Mosse, »sem ga zaprosila, naj mi dovoli oditi sem. Končno sem ga le pregovorila. Sam bi bil rad prišel, toda nemogoče mu je bilo za-pustiti dolžnost. Jaz pa sem prišla prekasno.«

Sir Willfrid Pamberley je pogledal s pogladom človeka, ki se komaj še obvladuje. Bil je prevelik gentleman, da bi dvomil v besede žene, zlasti tako lepe in mlade žene, kakor je bila gospa Bernard-Mosse.

Od tu in tam

Kmetijski minister dr. Branko Čubrilovič je na svojem shodu v Omarski pri Banjaluki ponovno napovedal za spomlad skupščinske volitve. Izjavil je sledeče: Zakon o zborovanjih in združevanjih je podpisan. Podpisani je tudi volivni zakon, po katerem bodo okrajni glavarji in orožniki samo varovali mir, ljudstvo pa bo svobodno glasovalo. Lahko vam rečem, da bodo volitve marca ali aprila.

Zagrebsko časopisje se vedno poudarja, da dr. Maček vztraja pri svoji zahtevi, da je treba pred preureditvijo banovine slovenske in srbske izpeljati skupščinske volitve. »Hrvatski dnevnik« namreč pravi, da res izdelujejo minister dr. Konstantinović in dva vseučiliška profesorja osnutek uredbe za srbsko banovino, vendar pa se to delo opravlja brez pritrditve dr. Mačka in ostalih ministrov kmečko demokratske koalicije. S tem v zvezi je treba omeniti tudi izjavo ministra dr. Kulenovića, voditelja bosanskih muslimanov, ki je dejal, da se ne strinja z zadnjimi sklepi glavnega odbora JRZ, da je treba urediti poprej vprašanje ostalih banovin, šele nato pa iti na volitve. Rekel je, da ostaja pri svoji zahtevi, da se Bosni in Hercegovini podeli avtonomija.

»Hrvaško« »Gospodarsko slogo«, ki je gospodarska organizacija hrvaškega gibanja, namenjena v prvi vrsti zaščiti kmetov, so začeli napadati nekateri hrvaški gospodarstveniki, prvenstveno taki, ki niso preveč revni. S hudim napadom se je med drugimi oglašil predsednik trgovske zbornice v Osijeku. Gospodarska Slo-ga mu je ostro odgovorila in poudarila, da je v organizaciji več tisoč kmetov, ki so v njej vključeni, da je v prvi vrsti dolžna hrvaškega političnega vodstva, da se pobriga za to, da štiti štiri milijone kmetov proti nekaj tisočim trgovcem, bančnikom in industrijalcem. Gospodarska Slo-ga je po besedah navedenega odgovora mnogo storila za kmeta, saj se je stalno borila proti izžemanju kmetov od strani trgovcev pri prodajanju žita, živine in drugih kmetijskih pridelkov in v tem je tudi naloga Gospodarske Slo-ga. Preveč pa je, če pridobitni sloji zahtevajo, da bodo oni deležni zaščite od strani hrvaškega političnega vodstva iz razloga, ker so že dosedaj krasno živeli na račun revnega in nezaščitenega kmeta.

Še ta teden bo po vsej verjetnosti podpisana uredba, s katero se bo ustanovilo posebno ravnanje za izvozno trgovino. Ukinjena bosta dosedanja zavod za pospeševanje zunanje trgovine in dosedanj oddelek za zunanjo trgovino. V tem smislu je že bilo doseženo soglasje med trgovskimi in zunanjim ministrom ter Narodno banko. Za tako preureditev se je zavzemal trgovinski minister dr. Ivan Andrej, ki je nedavno tudi razgalil nepošteno kamarijo v zavodu za pospeševanje zunanje trgovine in jo postavil pred sodišče. Nova uredba bo dala ministru za trgovino pooblastilo, da bo ustanavljal poslovna središča, preko katerih se bo lahko nadziral in urejeval naš izvoz na način, ki bo trenutnemu stanju najbolj primeren.

Poseben ministrski odbor je izdelal nov osnutek za uredbu, po kateri se bo vpeljala pri nas kontrola nad cenami življenjskih potrebščin. Prvotni načrt, izdelan v socialnem ministru, je bil obdobje dolga pa je uvedbo posebnih komisarijev cen, ki bi pregledovali, odnosno dovoljevali ali pa prepovedovali trgovcem na debelo poviševanje cen živilom. Novi načrt pa baje nima tako ostrih odredb proti navajanju cen. Za prejšnji načrt so bili tudi mali trgovci in obrtniki, ker se je dokazalo, da so bili navijalci cen le veletrgovci in industrijalci. Čim pa je prišla v javnost vest, da prvotne uredbe ne bo, so se takoj spet začele dvigati cene gotovemu blagu, katerega veletrgovci med vojno sploh niso nič uvozili, temveč so imeli že prej zadostne zaloge. Najbolj značilen primer je s čajem, katerega ni bilo v času vojne uvoženega niti kilograma, pa vendar so ga veletrgovci podražili v tem času kar za 100%. Povrh pa so veletrgovci in industrijalci spremenili plačilne pogoje za svoje kupovalce na ta način, da so ukinili kreditiranje in prodajali blago brez trdnih določenih cen, to se pravi z odprtimi cenami. Na ta način so lahko delali velikanske dobičke pri blagu, katerega so poprej skrivali in ga pozneje po mnogo višjih cenah dajali na trg. Industrijci se še danes bore, da cene ne bi smele biti odrejane na temelju cen od 1. sept. lanskega leta. Prvotna uredba je imela namen pregledati na tej osnovi cene in preiskati vsako povišanje blaga v poznejšem času. Industrijci pa zahtevajo, da se vzamejo za osnovo sedanje cene, kar bi pomenilo, da se zakonito potrdi vsa dosedanja spekulacija in da ostanemo pri povišanih cenah. Po novem osnutku uredbe pa kontrola ne bo tako stroga in bodo spadali pod njo vsi trgovci in obrtniki sploh, kar pomeni, da bodo oblasti preobložene s poslom in ga seveda ne bodo mogle v redu opravljati. Vsi prodajalci bodo morali sproti prijavljati upravnim oblastem vsako povišanje cen, poprej pa je bilo rečeno, da bodo posebni komisariji za cene nadzirali v glavnem industrijci in veletrgovci. Kaže torej, da novi osnutek ne bo zavril dražnje in da bodo potrošniki imeli od nje malo koristi. Vendar pa pričakuje javnost, da bodo v uredbi vendarle še prišla določila, ki bodo zares prinesla potrošnikom zaščito proti izrabljanju in brezvestni spekulaciji veletrgovcev in industrijcev.

Gostilničarja in njegovega družabnika je ubil odpuščen orožnik Svetozar Sarič iz vasi Sarorci pri Velikem Orašju. Sarič je bil velik prepirljivec in pretepač. Zaradi svojih lastnosti je bil od orožnikov tudi odpuščen. Prišel je v gostilno in začel kvartati. Izgubil je ves svoj denar, nazadnje pa zastavil pri gostilničarju svojo suknjo. Ko je zaigral tudi ta zadnji denar, je hotel zgrabiti suknjo in z njo pobegniti. Ko pa ga je gostilničar zgrabil, je Sarič potegnil nož in gostilničarja vsega razrezal, za njim pa se gostilničarjevega družabnika, ki je priskočil tovarišu na pomoč. Gostilničar je obležal na mestu mrtve, njegov družabnik pa umira v bolnišnici. Sarič se je potem sam prijavil oblastem.

Zagrebska radijska postaja bo te dni dobila komisarja, ki bo postajo vodil, dokler ne bo izšla ministrska uredba, s katero se bo določila usoda postaje v tem smislu, da bo sklenjena pogodba z novo ustanovo. Glavna kontrola je bila namreč že odobrila odkupno vsoto, katero bo pošto ministristvo plačalo delničarjem postaje. Vsota znaša 1.900.000 dinarjev. Naloga novega zakupnika bo najprej v tem, da bo postajo preuredil in ojačil. Dosedaj je bila zagrebska postaja daleč najslabša postaja v naši državi in je bilo mogoče slišati edinele v Zagrebu in okolici.

Cene zemljiščem so se dvignile za 100% Zanimivosti iz zemljiške knjige - Zivahne in velike kupčije

Ljubljana, 3. februarja.
Ljubljanska zemljiška knjiga je bila januarja naravnost bombardirana s predlogi za prenos lastniške pravice na kupce. Doseženi je bil pravičasti rekord v razdobju od lanskega leta do konca tega meseca. Preteklo leto je tudi zaznamovalo velike zemljiške in hišne kupčije, toda v zemljiški knjigi se to ni tako očitno pokazalo, kakor letos januarja. Splošen pregled nam kaže, da je bilo januarja v zemljiški knjigi zapisanih in zaznamovanih nič manj ko 99 kupnih pogodb za vrednost 9 milijonov 095.480 din. Ni pa izključeno, da je ostala še kaka kupna pogodba neopazena.

Zemljiške parcele so v dobi dobrega leta velikansko pridobile na vrednosti. Cene se rapidno dvigajo in so ponekod poskočile za 100%. Zelo drage so parcele, ležeče ob glavnih prometnih žilah in ob tramvajskih progah. Podoželski ljudje, ki so petični in razpolagajo z večjo gotovino, jadrno hito, da investirajo denar v zemljo in hiše, nahajajoče se v mestu in neposredni okolici. Zivahne so spekulacije s stavbnimi parcelami in vilami. Da so se res cene parcelam horendno dvignile, naj navedemo naslednji drastični primer:

Lani 31. marca je kupil neki gospod parcelo števil. 1330/39 k. o. Viš za 24.955 din. Parcela meri 713 m². Letos 15. januarja pa je to parcelo ta gospod prodal nekemu drugemu interesentu za 49.910 dinarjev! Nekateri jadicujejo, da so kupčije s hišami in zemljišči nerentabilne. Vsakdo pa lahko vidi, da so se prav zemljiške spekulacije od lanskega septembra dalje silno razmahale in donajajo mnogim čedne dohodke.

Zemljiškoprometna komisija na okrajnem sodišču je prav tako preobložena z vlogami za odobritev kupnih pogodb. V januarju je komisija zaznamovala že 200 kupnih pogodb v okrogli vrednosti nad 15 milijonov din. V naslednjem naj navedemo nekatera večje zemljiške transakcije:

Predvoči Janko, posestnik Ljubljana, Tyrševa cesta 177, je prodal Ivani Volkovi, posestnici in milinarji ženi v Dobrošči vasi, pošta Sv. Peter

v Savinjski dolini, vilo št. 177 na Tyrševi cesti, spadajočo pod vl. št. 228 k. o. Brinje za 160.000 dinarjev.

Stark Alojzij in soproga Roza, Ljubljana, Rožna dolina cesta XIX-14, sta prodala Janku Babniku, posestniku, Ljubljana, Rožna dolina cesta VII-2, parc. št. 1151/12 travnik k. o. Viš v izmeri 638 m² in na tej parceli novozidano vilo za 170.000 din.

Dietz Anton, poštni inšp. v p., stanujoč Pred škofijo št. 6, je prodal Vinku Kranjcu, poverjeniku fin. kontrole, Izanska cesta št. 46, in soprogi Gizeli Kranjčevi parc. št. 167/27 k. o. Udmat za 99.000 din.

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice je prodala Aleksandru Sengela, stanujočemu v Ljubljani, Bleiweisova cesta 6-III., zemljišče, spadajoče pod zemlj. vlož. št. 658 k. o. Spodnja Šiška (avtožara in delavnica na Celovski cesti št. 38) za 1.100.000 din.

Cunder Ivan, posestnik v Slozicah št. 1, je prodal Borisu Globokniku, posestniku v Železnikih št. 96, Gorenjsko, parc. št. 34 njiva k. o. Brinje v izmeri 6055 m² za 121.100 din. Kvadratni meter je stal 20 din.

»Arbor«, lesna trgovina in industrija, d. d., v likvidaciji, Ljubljana, je prodala gđ. Anici Dolančevi in gđ. Vidi Dolančevi, obe učiteljici v Hrastniku, zemljiško parcelo št. 1705 in št. 352 k. o. Brezovica, v izmeri 4146 m² za 25.5000 din. »Arbor« je dalje prodal Josipini Sieherlovi, posestnici v Logatecu, parc. št. 409/2 travnik v izmeri 600 m², parc. št. 414/2 (lesno skladišče) v izmeri 218 m² ter parc. št. 412/2 (lesno skladišče) k. o. Brezovica v izmeri 811 m² za 15.000 din.

Kmetiska posojilnica za ljubljansko okolico v Ljubljani je prodala Vinku Smodišu, posojilniškemu kontrol., Ljubljana, Dalmatinova I-III., parc. št. 422/6 k. o. Petersko predmestje I. del, v izmeri 114 m², dalje parc. št. 422/9 iste k. o. v izmeri 276 m² ter parc. št. 422/12 iste k. o. v izmeri 321 m² za 25.000 din.

Športne vesti

Naši tekmovalci v Ga-Pa. Mednarodne smučarske tekme v Garmisch-Partenkirchnu so v polnem teku. Od naših sportnikov, ki so v Ga-Pa, so zaenkrat nastopili le hokeysti in pa štafeta 4krat 10 km. Prva igra, ki so jo igrali naši hokeyski igralci, je bila proti močni nemški reprezentanci in se je končala z rezultatom 9:0 (3:0, 3:0, 3:0). Najboljšo igro je dal ožja obramba s golmanom Riharjem, ki je bil nadvse sijajen, in pa oba branilca, Žitnik in Kačič. Zadnji gol je zabil še lastni igralec Pavletič iz Zagreba.

Nato so nastopili še najboljši drsalci. Največ odobravanja je dosegla znana nemška drsalna dvojica Herber-Bayer, dalje italijanska dvojica Cataneo, Romuna Binde in Turusace. Izredno lepo je bila pozdravljena tudi naša drsalca Silva Palmetova.

Vse tekme, ki so v zimskem stadionu v Ga-Pa, so odlično obiskane. Svečani otvoritvi je prisostvoval še nemška častniškega urada Dietrich in okoli 60 častnikov.

Madžarska: Jugoslavija 10:0

Včeraj popoldne je naša hokejska reprezentanca nastopila drugič, in sicer proti dobri madžarski reprezentanci.

Po razmeroma dobri igri, ki so jo naši igralci pokazali včeraj proti Nemcem, se je računalo, da bo naša reprezentanca igrala bolje. Toda pričakovanja se niso uresničila. Vsi igralci so imeli pošteno v nogah včerajšnjo igro proti Nemcem in so včeraj igrali mnogo slabše kakor pri svoji prvi igri proti Nemcem. Rezultat je bil zato še malo slabši kakor proti Nemcem. Izgubili so 10:0. Tekmi je včeraj prisostvovalo 8000 gledalcev. — S tem je spored za naše hokeyste v Ga-Pa končan. Izgubili so obe tekmi in so se tako plasirali v svoji skupini na zadnje mesto in ne pridejo več v poštev za nadaljnje tekmovanje. V opravičilo obeh porazov moramo navesti, da je naša reprezentanca po žrebu naletela na dva izredno močna nasprotnika, proti katerima ni mogla računati na pozitivni uspeh. Hokeysti pa vendar ostanejo do jutri še v Garmischu. Od tod potujejo na Dunaj, kjer bodo 7. februarja nastopili proti dunajski hokeyski reprezentanci.

Naša štafeta na 4 krat 10 km. Včeraj ob 9 popoldne so bile v Ga-Pa prve smučarske tekme. Najprej so nastopile štafete na 4 krat 10 km. Na štartu je bilo osmo štafet, med njimi tri nemške. Proga za tek je bila izpeljana v dveh zankah, tako da so gledalci lahko opazovali skoraj vse poteke tekem. Nemški tekači so se v tej konkurenci izkazali mnogo boljše kakor pa tekmovalci ostalih narodov. Prvi dve štafeti Nemcev sta zasedli prvo in drugo mesto. Med Nemci se je zlasti odlikoval Demetz, ki je včeraj nedvomno najboljši tekač. Naši tekmovalci so le malo zaostali za češkimi in so dosegli četrto mesto. Rezultati so naslednji:

1. Nemčija I. (Leupold, Baur, Demetz in Bauer) 2:41.25; 2. Nemčija III. 2:48.30; 3. Protektorat I. 2:50.44; 4. Jugoslavija (Zemva, Smolej, Petrič, Knifje) 2:51.31; 5. Protektorat II. Slovaška; 7. Bolgarija.

Tekme se bodo nadaljevale jutri dopoldne s smukom s Kreutzberga za moške in ženske.

Državno mladinsko prvenstvo. Včeraj se je začelo v Planici državno mladinsko smučarsko prvenstvo v tekih, v klasični kombinaciji, v slalomu in še v skokih. Spored državnega mladinskega prvenstva je razdeljen na tri dni. Včeraj so naši najmlajši tekmovalci — up in nada za bodoča leta — absolvirala teke. Juniorji so bili za včerajšnje teke razdeljeni v štiri glavne skupine: juniorji letnik 1921 in 1922 so tekli na 10 km; naraščaj letnik 1923 in 1924 na 6 km; mladina pa je tekla na 3 km. Toda ti so bili razdeljeni še v dve skupini: oni iz letnika 1925 in 1926 so tekli v posebni skupini, oni najmlajši — torej letnik 1927 in mlajši — pa so tekli še posebej.

V celoti je vseh tekmovalcev nastopilo 74, in sicer 12 juniorjev, 13 naraščajnikov in 49 mladine (v skupini A 9, v skupini B pa 40). Borbe med posameznimi tekmovalci so bile lepe in zanimive, zlasti mladina je pokazala veliko borbenosti. Omeniti moramo, da je med mladinskimi tekmovalci bilo najmanj onih, ki so odstopili. Med juniorji so odstopili štirje, prav tako med naraščajniki, dočim sta v obeh skupinah mladine odstopila samo dva tekmovalca.

Mnogo pravičljive je mladim tekmovalcem napravil tudi sneg, ki se je odzujil in se silno prijemal služi. Maže so imele važno vlogo. Včerajšnji rezultati so bili naslednji:

Juniorji 10 km: 1. Hrovat (Ilirija) 46:27; 2. Pogačnik (Bratstvo) 48:42; 3. Stana (Bratstvo) 49:04; 4. Podlipnik (Bohinj) 50:51; 5. Klinar 58:44. Naraščaj 6 km: 1. Bem (Ljubljana) 28:36; 2. Polda (Dovje-Mojstrana) 3:47; 3. Cvetek (Ilirija) 30:56; 4. Razinger (Bratstvo) 33:10; 5. Rožič 33:18.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometriski stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost v %	Veter (smer, jakost)	Padavine	
		noči	dan			m/m	vrsta
Ljubljana	761.6	2.5	-1.5	90	10	1.0	dež
Maribor	761.0	0.9	-7.0	90	10	—	—
Zagreb	757.0	1.0	-4.0	90	10	3.0	sneg
Belgrad	755.8	5.0	-2.0	90	6	5.0	dež in sneg
Sarajevo	757.0	1.0	-4.0	90	9	—	—
Vis	756.1	12.0	8.0	70	5	—	—
Split	755.4	15.0	9.0	80	8	1.0	dež
Kumbar	756.9	14.0	10.0	80	10	5.4	dež
Zirje	754.0	12.0	10.0	90	5	—	—
Dobrovnik	756.3	14.0	5.0	90	10	19.0	dež

Vremenska napoved. Oblačno, spremenljivo vreme. Toplota okrog 0 stopinj (ničle). Manjše padavine. Minimum na letališču —6.7 stopinj. — Snežna plast 52 cm.

Koledar

Danes, sobota, 3. februarja: Blaž, Oskar.
Nedelja, 4. februarja: Andrej, Veron.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Františkanska prosveta. Na pustno nedeljo ob 5 popoldne se ponovi v františkanski dvorani priljubljena mladinska igra »Pogumni krojaček«. Vsi, zlasti pa mladina vladno vabljenja. Vstopnice so v predprodaji v trgovini A. Štiligoj, Františkanska ulica.

Slavna violinistka Lilija D'Albore bo izvajala v ponedeljek zvečer na svojem koncertu naslednji spored: Vitali: Chaconne, Schubert: Sonatina v d-duru, Brahms: Sonata v d-molu op. 108, po odmoru pa Verazini Largo, fiocco, Allegro, in Sarasate Zingaresca. Umetnico bo spremljal na klavirju pianist Hubert Giesen. D'Albore uživa sijajen sloves, zato najtopleje priporočamo obisk njenega koncerta, ki bo v ponedeljek 5. t. m. ob 20 v mali filharmonični dvorani. Vstopnice v knjižarni Glasbene Matice.

Simfonični koncert ljubljanske Filharmonije v petek 9. t. m. v Unionu ima na sporedu Smetanovo simfonično pesnitev »Vltava« iz cikla »Moja domovina«. Poleg Čajkovskega, največjega predstavnika ruske glasbe, katerega V. simfonija bo izvajana, je Smetana najtipičnejši predstavnik češke glasbe in njen prebuditelj. »Vltava« je biser glasbene literature, polna opojnih širokih melodij, močnih čustev in narodnega zanosa. Koncert bo dirigiral znameniti hrvaški skladatelj in dirigent g. K. Baranovič. Predprodaja vstopnic je pri blagajni kina Uniona.

»Bohemi večer« na pustni torek pri Mikliču bo kot običajno pri pogrnjenih mizah z izbranim pestrnim sporedom. Nastopili bodo naši najpriljubljenejši pevci in igralci. V potpuriu »Živio valček«, ki je komponiran prav za ta večer, nastopijo ge. Ribičeva, Španova ter gg. Banovec, Drenovec, Dolničar in Lupša, ki bodo primerno kostumirani izvajali pod vodstvom kapelnika g. Neffata ta največji slager. Točili bodo dobra vina po solidnih cenah, iz lastnega buffeta pa bomo nudili vse mogoče pribliške, tako n. pr. pristno rusko vodko. Vstopnice so v prodaji pri dnevi blagajni v operi.

»Dva para se ženita« je naša veseloigra, katere ponovitev bo jutri na pustno nedeljo ob 7 zvečer v Rokodelskem domu. Poleg igre so na sporedu prireditve pevski zbori in kupletji. Vstopnice po 8, 6 in 4 din se bodo dobivale v predprodaji jutri od 10 do 12 dopoldne in od 6 do 7 zvečer v Rokodelskem domu. Komenskega ulica 12.

Trnovski deklinski krožek ima danes, 2. februarja ob 3 popoldne v Prosvetnem domu lepo slovesnost, združeno z nastopom naraščaj. Vabimo zlasti vse starše, da se te prireditve polnoštevno udeležijo. Vstop prost. — Odbor.

Diplomirani tehnik Dne 11. febr. t. l. se bo vršil ob pol 9 dopoldne 16. redni občni zbor UDTKJ sekcija Ljubljana v dvorani restavracije pri »Šestici«, Tyrševa cesta 6. — Odbor.

Ljubljansko gledališče

Drama. Začetek ob 20.

Sobota, 3. februarja: »Neopričena ura«. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 4. februarja, ob 15: »Profesor Klepec«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ob 20: »Na prisojni strani«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 5. februarja: zaprto.

Torek, 6. februarja ob 16: »Utopljenca«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera. Začetek ob 20.

Sobota, 3. febr.: »Lumpacius Vagabundus«. Izven. Nedelja, 4. febr. ob 15: »Ero z onega sveta«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Ob 20: »Lumpacius Vagabundus«. Izven. Ponedeljek, 5. februarja: zaprto.

Torek, 6. febr.: »Lumpacius Vagabundus«. Izven.

V nedeljo popoldne, t. j. jutri pa bodo peli Gotovčev opero »Ero z onega sveta« s Francmom v naslovni partiji. Za to predstavo veljajo znižane cene.

Mariborsko gledališče

Sobota, 3. februarja: Ob 20. »Othello«. Nedelja, 4. februarja: Ob 15. »Prodana nevesta«. Znižane cene. — Ob 20. »Konto X«. Zniž. cene.

K volitvam obratnih zaupnikov

Kr. banska uprava odn. inspekcija dela v Ljubljani nas je obvestila, da bo potrdila pravilnost izvoljenih delavskih zaupnikov za leto 1940 samo v onih podjetjih, kjer se je volivni postopek začel v mesecu januarju t. l. da so bili volivni odbori najpozneje do 31. januarja prijavljeni inšpekciji dela. To velja tako za volitve po rednem, kakor tudi po skrajšanem volivnem postopku. Samobesbi pa se razume, da bo banska uprava potrdila volitve v onih podjetjih, ki so sezonskega značaja in ki se zaradi neobratovanja volitve v januarju ne morejo izvesti. V podjetjih, kjer se volitve iz kakršnega koli vzroka v zgoraj navedenem terminu niso začele in so dosedaj obstojali obratni zaupniki, bo kr. banska uprava na prošnjo teh zaupnikov njihove mandate potrdila za nadaljnje leto. Rok za vlaganje tozadevnih prošenj na inšpekcijo dela v Ljubljani je določen do konca februarja t. l. in se pozneje predložene prošnje nikakor ne bodo upoštevale.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri barvan film Robin Hood

Občni zbor Krščanske zveze v Mariboru

Maribor, 2. februarja.

Te dni je imela Krščanska ženska zveza v Mariboru svoj redni letni občni zbor ob lepi udeležbi članic in prijateljev tihega, pa vendar tako uspešnega dela zveze. Iz poročil, ki so kaj zanimiva, je bilo posneti, da ima Krščanska ženska zveza 1143 članic, 211 podpornih, 8 ustanovnih ter 5 častnih članov, da je preteklo leto izplačala revnim in potrebnim članicam na podporah 16.669 dinarjev, od vsega svojega obstoja od 1. 1920. pa je že zdavnaj prekoračila prvih stotisoč. Če se pomisli, da so to zneski, ki po dinarjih prihajajo, je darežljivost članstva res hvalevredna. Na posmrtnih je bilo izplačanih v preteklem letu 38.900 din. Dalje si je zveza za bodoči »Dom revežev« kupila hišo s stavbiščem v Mariboru, Masartkova ulica, ki predstavlja danes vrednost 200.000 din. Seveda si je s tem nakopala skrb, kako in čimprej odplačati posojilo v znesku 73.000 din, kar pa bodo marljive članice in podjetna uprava Krščanske ženske zveze z božjo pomočjo in pomočjo dobrotornikov že izvedle. Pri volitvah je bil v celoti izvoljen dosedanji odbor. Za uvod obnege zborna pa je imel kot že dokaj let sem duhovni voditelj zveze g. profesor P. Živornik lep programatičen govor, v katerem je nanizal dokaj lepih misli in smernic za bodoče delo zveze. Iz tega kratkega poročila je razvidna le bežna slika dela odbora in članstva. Tisto tiho in skoraj nevidno in nepoznano delo pa, ki ga opravljajo članice, ko obiskujejo bolnike, jim pomagajo, tolažijo, jih dostojno pokopavajo in spremljajo na zadnji poti, ko prinašajo v družine Boga, ljubezni in miru, zopet veselje, tolažbo, ko lačne nasičujejo, tem in onim pomagajo z najpotrebnejšim, to delo je tako veliko, da ga pač nobena mariborska karitativna organizacija tako ne vrši, zlasti še zaradi majhnih sredstev, ki jih ima na razpolago in ki prihajajo zopet iz vrst manj premožnih. Pa tudi tu velja, da ljubezven res vse premore. Zato pa naj Krščanska ženska zveza nadaljuje to svojo pot, ki je prava, posnemajna vredna in naj ji pridobi povsod veliko darežljivih prijateljev, da bo v še večji meri lahko izvrševala svoj program, zlasti v današnjih časih, ko je treba darežljive roke in dobrega srca za tolažbo potrtem, žalostnim in ubogim.

Šmrtna nesreča na kolodvoru

Maribor, 2. februarja.

Včeraj dopoldne se je pripetila na mariborskem glavnem kolodvoru strašna smrtna nesreča, ki je ugonobila 30 letnega kretničarja Antona Deutschmanna iz Pragerskega, očeta treh malih otrok. Deutschman je bil zaposlen pri čiščenju kretnice. Na kolodvoru so sedaj veliki kupi snega med tiri, da prihoda vlakov skoraj ni mogoče slišati, prav tako pa je oviran razgled. V trenutku, ko je kretničar čistil kretnico, je privozil v postajo graški osebni vlak in pridrvel naravnost po tiru, na katerem je nesrečežal stal. Lokomotiva je Deutschmanna podrli na tla in mu telo trikrat ovila okrog prednje osi na kolesih. Bil je v trenutku mrtve. Truplo so z veliko težavo dobili z osi.

Mladina A 3 km: 1. Malej (Bohinj) 18:00; 2. Lichteneger (Dovje-M.) 18:00 (po žrebu); 3. Urbas (D.-M.) 18:16; 4. Makovec (Il.) 18:25; 5. Petrič (Il.) 18:43.

Mladina B 3 km: 1. Dovžan (D.-M.) 19:32; 2. Krznarič (D.-M.) 19:55; 3. Selan (Bohinj) 19:55 (po žrebu); 4. Magnik (D.-M.) 20:24; 5. Vojvoda (Bohinj) 20:46.

V klasični kombinaciji je vrstni red naslednji: juniorji: 1. Hrovat 160, 2. Podlipnik 135.5, 3. Klinar 119, 4. Kajžar 115, 5. Kelih 67, 6. Magister 59 točk;

naraščaj: 1. Polda 160, 2. Cvetek 159, 3. Razinger 145.5, 4. Rožič 145, 5. Zavrl 144.5 točke, mladina: 1. Lichteneger 160, 2. Urbas 158, 3. Makovec 157.5, 4. Petrič 156, 5. Bernič 154 točk.

Tekme se danes in jutri nadaljujejo s tekmovanjem v slalomu in skokih. Podrobnejšo oceno bomo prinesli jutri.

900 let mladinskega skrbstva mesta Ljubljane

Zdaj ima Ljubljana sedem urejenih otroških zavetišč s 450 otroki

V zadnji naši številki smo poročali, da je bilo v četrtek slovesno blagoslovljeno in izročeno svojemu plemenitemu namenu novo veliko otroško zavetišče v Trnovem, obenem z internatom, dnevnim zavetiščem in otroškim vrtem. Radi bi bili ob tej priliki napisali nekaj tudi o tem, kako je Ljubljana nekoč skrbela za svojo mladino, pa nam, žal, zaradi pomanjkanja prostora to ni bilo mogoče. Zato naj zgodovini tega plemenitega dela mesta Ljubljane posvetimo danes nekaj vrstic.

Prvi veliki dobrotnik mesta Ljubljane

Prihodnje leto bo minilo 900 let, odkar je na to mesto dobilo prvi zavod za mladinsko skrbstvo. Valvazor in Dolničar ter drugi kronisti našega mesta nam namreč poročajo, da je leta 1041 bogati ljubljanski meščan in trgovec Peter Briljak (Berlach) po imenu, ker ni imel v sorodstvu dedičev, v našem mestu ustanovil pupilno hišo ali sirotišnico in zanjo zapustil ves svoj imetek in posestvo. Valvazor pravi takole: »Take otroke so v tej hiši vzgajali k dobremu in vsakega otroka, ko je nekoliko dorasel, so dali učiti rokodelstva, če je pokazal veselje zanj.«

Kakor vidimo iz tega, je Ljubljana pred pili 900 leti že dobila vzgojevališče za otroke popolnoma po današnjih načelih, da revne zapuščene otroke ohrani zdrave na duši in telesu ter vzgoji za koristne člane človeške družbe.

Z mladinskim skrbstvom so se pozneje v našem mestu bavile predvsem razne bratovščine in skrbelce v prvi vrsti za tako imenovane najdenčke. Mati, ki je dala življenje nezakonskemu otroku, se je v starih časih izpostavila tudi smrtni kazni, najmanj pa najhujši sramoti, navzile temu je bilo pa zavarovano življenje takega otroka popolnoma.

Sirotišnice ali najdenišnice

so bile skoraj po vseh mestih in na najbolj skriti strani mesta v kaki ozki ulici brez prometa in so ta poslopja imela okence s polico, ki se je vrtela,

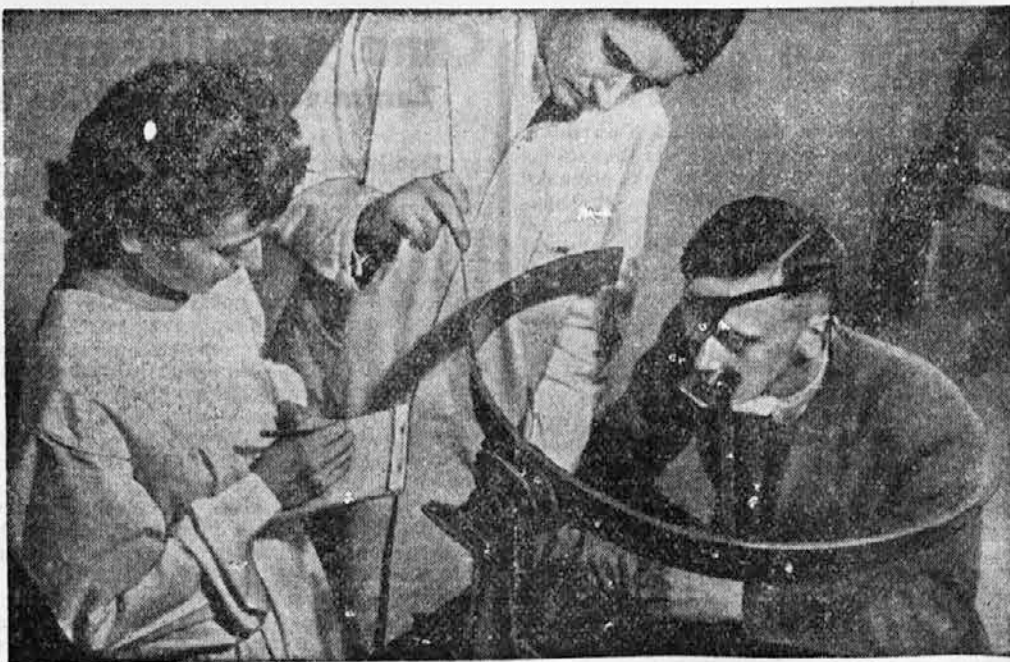
lahko dajala 38 otrokom popolno oskrbo. Toda navzile temu so hudi vojni časi tudi v Ljubljani zažigali humanitarno delovanje, da so človekoljubni zavodi ugasnili, edino zlato ljubljansko srce ni ugasnilo.

Meščanstvo je ustanovilo komisijo za zavode za reveže — Armen-Institut-Commission, ki je razdelila mesto v več delov in vpeljala ubožne očetke, že prej smo pa poznali beraške valpice, ki so preganjali berače.

Prvo otroško zavetišče v današnjem smislu

torej ne samo za najdenčke, temveč sploh za revno dečo, pa je ustanovila leta 1802 v nemškem Detmoldu tamošnja knežinja Pavlina Lippe-Detmold in sicer za otroke do štirih let. Posebno Anglija se je oprijela te plemenite misli in naglo ustanovila polno takih zavodov, ki so pričeli rasti tudi po vsej tedanji Nemčiji in Avstriji in tudi po drugi Evropi. Po tedanji navadi, ko je vse izobraženstvo govorilo francoski, so ta dnevna zavetišča imenovali »ezeches«, torej — jaslice.

Ljubljanski tednik — Laibacher Wochenblatt je 19. decembra 1817 objavil »poročilo človekoljubnim noveletnim gratulantom v Ljubljani« ter jih povabil, naj se odkupijo od noveletnih voščil v korist ubožne komisije. Odkupnina za osebo je znašala 20 krajcarjev. Od tedaj so donosale odkupnine zlasti vsem akcijam za mestne reveže prav velike dohodke, ki so jih pomnožili posebno čisti dobički raznih sijajnih plesov, koncertov, predstav in tudi maskarad v dobrodelne namene. Lahko rečemo, da je bil povprečni čisti dobiček take prireditve 500 goldinarjev, torej za današnje čase izredno velika in za staro Ljubljano nad vse častna vsota. V znamenje plačane odkupnine so dobivali darovalci majhna potrdila z lepimi bakroreznimi, jekloreznimi in litografranimi slikami in ornamenti. Pozneje se je teh odkupnin posluževala predvsem Družba sv. Cirila in Metoda.

Letalec mora biti »cel mož«. V vsakem primeru se mora takoj znajti, njegova volja mora biti nezlomljiva, predvsem pa mora biti letalec telesno čvrst, da more biti kos vsem mogočim vremenskim in drugim spremembam v zraku. Na sliki vidimo letalskega rekruta na naboru, kako mu preiskujejo z naj sodobnejšim aparatom oči

Niti en tank še ni prišel skozi finski pragozd

Tudi spomladi položaj za sovjetsko vojsko ne bo ugodnejši

Angleška agencija »Reuter« objavlja poročilo svojega posebnega dopisnika iz mesta Ulü v srednji Finski. Ta dopisnik poudarja, da je sovjetska vojska pred ogromno nalogo, da zlomi odpor Fincev v srednji in severni Finski. Moderna sredstva mehaniziranja in motoriziranja vojne se ne morejo uporabiti v teh zaledenelih in gozdnih pokrajinah. Tanki ne morejo prodrati skozi puste jelove gozdove, ki se razprostirajo kilometre in kilometre

Ne smemo živeti v izobilju in gledati, kako Fini stradajo

Na sestanku s tujimi časniki je imel bivši predsednik USA Hoover govor, v katerem je med drugim dejal, da morajo Združene države gledati na to, da bodo ostale ob strani sedanjega evropskega spopada, kajti utegnili bi se zgoditi, da bo obnova in vrnitev evropske civilizacije odvisna od Amerike. Pri tej priliki je Hoover pozval, naj se pošljejo prispevki v sklad, ki je namenjen za velike potrebe Finske. Združene države — je dejal Hoover — imajo prebitek v proizvodnji življenjskih potrebščin, od katerih mi lahko nekaj damo malim narodom, ne da bi naše ljudstvo to kaj občutilo. Mi kot krščanski narod in narod, ki ljubi svobodo, nimamo moralnega opravčila, da bi ostali ob strani velikemu izobilju vsega, kar nam je potrebno za življenje, ter gledali, kako kak drug narod strada.

Angleži varčujejo s stari papirjem in železom

Nadzornik za varčevanje v ministrstvu za prekrbo je poudaril potrebo, da se zbere čim več papirja, starih kovin in drugih podobnih stvari. Vsako leto so uporabljali do zdaj od starega papirja samo 1% za izdelavo novega papirja in bodo odslej poskušali stari papir izkoristiti vsaj do 25%.

Hradecki. Pred 100 leti so skrbelce za zavetišče ga. Ivana, soproga odvetnika dr. Baumgartna, ki je bil pri njem v službi dr. Prešeren, Josipina, soproga Prešernovega prijatelja in drugega službovalca dr. Crobatha, županja Marija Hradecka, baronica Elizabeta Codelli, Elizabeta Samassa, Frančiška grofica Stubenberg, ki je ustanovila zavetišče za onemoglo v Gradišču, Josipina Trpinčeva, soproga znamenitega slovenskega mecenata in industrijaleca, ki jo je dr. Tavcar ovekovečil v svojem delu »Izjava kongresa« kot glagolovno princezo ter tudi njena svakinja Ana Zeschkova in nekaj drugih dam, danes že pozabljenih imen. V zavetišču je bilo po 100—130 otrok, ki so jih večkrat obdarovali tudi s čevlji in obleko. Vodja zavoda je bil šentjakovski župnik Krizostom Pohl.

Sedanja mestna uprava je poleg tega zavetišča pri Sv. Florijanu pred štirimi leti prevzela še dvoje otroških dnevnih zavetišč, v četrtek pa je blagoslovila že sedmo dobro urejeno otroško zavetišče za 450 otrok.

Dober zgled župana Hradeckega

Francoske oblasti Ilirskih provinc so vse socialno skrbstvo prepustile občinam. Posebno pa je ljubljanska dobrodelnost oživela spet po prizadevanju in dobrem zgledu slavnega župana Janeza Hradeckega. Z njegovim sodelovanjem je bilo 4. novembra 1835 odprto spet novo otroško dnevno zavetišče v šentjakobskem okraju, kjer je še sedaj.

To prvo pravo ljubljansko otroško dnevno zavetišče je bilo ustanovljeno popolnoma po načelih Pavline Lippe-Detmoldske in zanimivo je, da so tudi že tedanji ljubljanski ustanovitelji poudarjali, kako je »ustanovitev otroškega zavetišča združena s prihrankom velikih denarnih sredstev, ker tisočaki, porabljeni za smotno ureditev in vestno vodstvo takih zavodov, ne morejo prihajati v poštev napram stotisočakom in milijonom, ki bi jih morali v prihodnosti izdati za kaznilnice, jetnišnice, polboljševalnice, bolnišnice in norišnice, če bi ne skrbeli za rešitev zanemarnjenih otrok s krivih potov.

Za to zavetišče je bilo v Ljubljani ustanovljeno posebno žensko društvo

ki je smelo biti v njem sprva samo 12 članic, pozneje je bilo pa to število podvojeno, da sta lahko po dve na teden nadzorovali zavetišče. Spočetka so v zavetišče sprejemali samo otroke od 2—6 let, pozneje pa do 7 let. Od leta 1839 je dobivalo v zavetišču 40 revnih otrok tudi kosilo, toda samo pozimi. In spet se je oglasil neimenovan dobrotnik z darilom 500 goldinarjev. Naj bo za zgled ob 100 letnici, torej ob sedanjih zimski pomoči!

Nekaj plemenitih dobrotnic

Ljubljanskim damam so se pa kmalu pridružili tudi moški pomočniki, predvsem seveda župan

daleč ter jih ločijo samo zamrznjena jezera. V teh pragozdovih leže ogromna drevesa na vse strani, in do zdaj niti en tank ali avtomobil ni mogel priti skozi ta pragozd. Tudi sovjetske čete so prisiljene posluževati se cest in poti, ki jih je zelo malo in ki jih Finci budno stražijo in s skrajno odločnostjo branijo. Vsi poskusi sovjetskih oddelkov, da bi si utrli nove poti skozi te pokrajine, so tudi ostali brez uspeha zaradi ognja finskih smučarskih patrol, ki stalno napadajo sovjetske delavce. Finski strokovnjaki pravijo, da je Rusija takoj v začetku vojne imela v svojih rokah vse najboljše karte, zanemarila pa je priliko, da bi izkoristila ugodno vreme. Zdaj sta mraz in led, ki ovirata vse transporte, najboljša finska zaveznika. Tudi spomlad ne bo ugodnejša za sovjetske čete. Namesto ledu bo prišlo neprenehno blato in razmočen svet, ki bo oviral vsako napredovanje večjih vojaških oddelkov.

»Reuterjev« dopisnik pripominja, da kažejo finski častniki kakor tudi vojaki na severnem in srednjem finskem bojišču odlično moralo in skrajno odločnost braniti svojo domovino do zadnje kaplje krvi. Finski častniki in vojaki opravljajo svojo dolžnost, pri čemer jim pomaga izredna usposobljenost in dobra oprema.

Program radio Ljubljana

Sobota, 4. febr.: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Plošče veselo bodo zdaj pele, v venček povezano dalje hitale — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Plošče veselo bodo zdaj pele, v venček povezano dalje hitale — 14. Poročila — 17. Otročka ura: a) Sonda Sever: Zlati kljunček. Pravljica (bere avtorica). b) Strupena klobasa. Lutkovna igra. Izjava Pavlihova družina (prenos iz velikega studija). — 17.50 Pregled sporeda — 18. Za delopust igra Radijski orkester — 18.40 Zena in tujski promet (ddč. Kržiš Marija) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.40 Objave — 20.0 zunanji politiki (dr. Al. Kuhar) — 20.30 Stran skrbil! Saj dobra volja je za pustni čas najboljša Pisan večer, pri katerem sodelujejo člani radij. igral. družine ter Jožek in Ježek, vmes nekaj plošč — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radijski orkester.

Nedelja, 4. februarja: 8.00 Jutranji pozdrav — 8.15 Cimermanov kvartet — 9.00 Napovedi, poročila — 9.15 Prenos cerkvene glasbe z franc. cerkve: Mav: Slovenska maša na čast Slomšku — 9.45 Verski govor (g. ravnatelj Jože Jagodine) — 10.00 Pevski in klavirski koncert. Izvajata: ddč. Vida Vallala in ga. Marta Ostere-Valjalo — 11.00 Nedeljski koncert Radijskega orkestra — 12.30 Poročila, objave — 13.00 Napovedi — 13.02 Plošno glasbo izvaja orkester »Swing-Rhythm« — 14.00 Po domače (plošče) — 17.00 Kmet. ura: Varni-mo živino pred slinavko in parkljevko (g. dr. Kočjan Leo) — 17.30 Ljubljanski pevski jazz-kvartet, vmes igra harmoniko g. Stanko Avgust — 19.00 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Prva srbska vstaja — Izvolitev Karadjordja za vrhovnega vodjo (Boža Kovarčević) — 19.40 Objave — 20.00 Veselo in okroglo (plošče) — 20.30 Orkestralni in zborovski koncert. Sodelujeta Rad. orkester in pevski zbor »Sava« — 22.00 Napovedi poročila — 22.15 Zdjaj pa za ples (plošče).

Drugi programi

Sobota, 3. febr.: Belgrad. 20.30 Ork. koncert — Zagreb. 20.30 Zab. koncert — Bratislava: 20.20 Ork. koncert — Sofija: 20. Vok. koncert — Angleške postaje: 19.45 BBC orkester — Beromünster 21. Zbor — Budimpešta: 20.20 Karneval — Bukaresta: 19.15 Salonski orkester — Trst-Milano: 21. Simfon. koncert — Rim-Barl: 21. Opera »Kakuntala« — Florencia: 19.30 Kvartet — Oslo: 21.30 Resna glasba — Sottens: 20.50 Fantazije — Stockholm: 20. Svedske posmi.

A. G. Barrilli

DVE BEATRICI

»Neprostopoljen vzrok.« je pristavil Damjan. »Ali ste prepričani o tem? Ali niste hoteli ostati na otoku?« »Ne tajim tega. V svojo obrambo pa morem reči, da Tolteomekova hčerka ni prišla na ladjo zaradi mojih črnih las.« »Črni lasje so začeli mešati glavo ubogemu dekletu, plavi pa so to delo končali. Sedaj pač ni nobene pomoči več. Sicer pa mi ni neprijetno, da sta se nam pridružila ta dva. Izpreobrnila se bosta h krščanstvu in ker pripadata odlični družini, bosta mogla toliko bolj vplivati na druge prebivalce.« Ko se je admiral oddaljil, je Damjan vprašal prijatelja: »Prijateljček, kako si boš sedaj pomagaj?« »Vprašuj me?« »Koga neki? Kaj misliš storiti? Princeska je prišla na ladjo zaradi tebe. Najbolje bo, če jo poročiš.« »Ali se ti meša? A govorimo resno. Dobro veš, da nisem popolnoma nič kriv. Vendar mi je zelo nerodno.« »Čemu? Saj je toliko ljudi na ladji; lahko se ji izogneš. Ali še bolje, pojdi k njej in ji povej, da ljubiš drugo.« »Moč!« je vzkliznil Kozma. »Nima pomena, da molčim. Saj ji ne bo povedal ničesar novega, ker sem ji že jaz izdal tvojo skrivnost. A dosegel sem prav nasprotno. Dejala je, da te je ona druga gotovo začarala in da te hoče ona ozdraviti.«

XII. poglavje.

Prijatelja sta se še pogovarjala, ko so mornarji dvignili sidro in razpeli jadra. »Nina« se je počasi začela pomikati proti vzhodu. Pluli so v začetku vzdolž obale, a napredovali so zelo počasi; kajti veter, ki je bil v začetku precej močan, je kmalu ponehal in ladja je obstala. Čez dva dni se je veter zopet dvignil, a le za nekaj ur. Mornarji so se dolgočasilili na krovu. Popoldne istega dne pa je nenadoma zaklaskal mornar, ki je stal vrhu jambora na straži, da vidi v daljavi jadro. Takoj so tudi drugi splezali po vrveh in v resnici zagledali v daljavi ladjo. Brez dvoma je bila to pobegla »Pinta«.

Kolumb se je te novice silno razveselil; tudi mornarji so delili veselje z njim.

Ker je veter pihal proti »Nini«, je plula »Pinta« z vso naglico proti njej. Dve uri pozneje sta se ladji že približali druga drugo, in Pinzon je prišel k admiralu.

Čuden pogovor se je tedaj razvil med obema; eden je bil izredno gostobeseden, drugi pa je le tu in tam pristavil kakšno besedo. Alonzo Pinzon je vedel, da mora opraviti svoj beg; opravil je se je na vse mogoče načine in dokazoval, da je bil njegov odhod neprostopoljen. Pripovedoval je, kako se je trudil, da bi našel ostali dve ladji in da je naletel na zelo bogate pokrajine. — Admiral je molčal in zatajeval svojo upravičeno jezo.

Po nekaterih njegovih izjavah je Kolumb mogel sklepati, da je Pinzona zapeljal pohlep. Ko se je ločil od ostalih ladji, je plul proti vzhodu in iskal nek pravilni otok, o čigar neizmernem bogastvu so mu pripovedovali domačini. Krizaril je nekoliko časa med majhnimi otoki, nato pa dospel do otoka Haiti in se ustavil ob izlivu neke reke, petnajst milj od kraja, kjer je bil Kolumb pristal po nesreči admiralske ladje. Nabral je tam mnogo zlata, katerega so mu prinesli domačini; polovico ga je obdržal zase, polovico pa je razdelil med svoje ljudi, da si je s tem zagotovil njihovo zvestobo. Odvedel je tudi s seboj šest domačinov, štiri moške in dve ženske, ki pa niso šli prostovoljno z njim, ampak jih je odvedel s silo. Trdil je, da ni slišal ničesar o ostalih ladjah in da je bil pravkar namenjen, da jih poišče.

Kolumb mu ni rekel ničesar; ker pa je izgubil vsako zaupanje vanj, ni hotel nadaljevati z novimi odkritji, ampak je sklenil, da se nemudoma vrne v domovino.

Drugo jutro je zopet začel pihati močan veter od zahoda. Ladji sta razpeli jadra in odpluli proti vzhodu, vedno še ob obali otoka Haiti. Stari Tolteomek je prav kmalu spoznal, da je njegov sklep, ki ga je storil iz ljubezni do hčerke, presegal njegove moči. Ves pot je sedel na krovu in hrepeneče upiral svoj pogled v domačo naselbino, ki se je vedno bolj oddaljevala. Dokler je bil veter neugoden in je ladja le malo ali nič napredovala, mu je pogled na rodno zemljo vsaj nekoliko lajšal njegovo bol. Ko pa je zapihal močan zahodnik in se z vso silo zagnal v razpeta jadra, tedaj je zakrvavelo njegovo srce.

Abarima je bila skoraj vedno pri njemu in ga tolažila. Ni mogla razumeti njegove boli in se tudi ni ozirala proti domovini, ki je izginjala v daljavi; bolj pogosto so njene oči iskale na krovu nekoga,

zaradi katerega je zapustila vse. Ta pa se ji je vedno izmikal. Tudi kadar je šel mimo nje, se je delal, kot da je ne vidi.

Ko je zopet šel mimo nje ves zamišljen, ga je poklicala s prita-jenim glasom. Kozma se je navidezno presenečen ozrl proti njej, se nasmehnil, nagnil glavo v pozdrav in šel dalje.

Abarima se ni mogla pritoževati nad tem, da se je Kozma izogibal; saj tudi prej ni nikoli govoril z njo. Tudi se ni mogla pritoževati zaradi drugih, kajti vsi so bili zelo obzirni do nje in do njene očeta. Admiral je večkrat prišel k njima in ju nagovoril. Hotel je s tem pokazati, da ve ceniti gostoljubje, ki ga je bil deležen on in njegovi ljudje, po zaslugi Guakanagarija, Tolteomekovega brata.

A vsa pozornost ni mogla potolažiti ubogega starca. Zdihoval je in neredkokrat so mu pritekale solze po licih. Skušal jih je skriti, da bi hčerka ne videla njegove bolesti. A kljub njegovemu prizadevanju je Abarima opazila njegove solze.

»Oče,« mu je dejala; »čemu joksas? Ali ne ljubiš več svojega otroka?«

»Motiš se. dete,« je odvrnil starček. »Če bi te ne ljubil, bi ne bila tukaj. Zdi se mi pa, da je veliki Duh ujaljen, ker sva zapustila rodno zemljo, v kateri počiva tvoja mati.«

Abarima je sklonila glavo in molčala. Mogoče je tudi sama začela čutiti domotožje. Ali pa je polagoma začela spoznavati, da so bile vse le sanje in daje resničnost popolnoma drugačna?

Ali je bil to njen Kozma? oni čudoviti nebeski sin, ki se ji je nekoč prikazal med grmovjem in jo občudoval, ne da bi rekel besedico. Samo prst je položil na usta in zopet izginil. Tolmač ji je pozneje povedal: »Kozma je rekel, da si lepa«. In ona je mislila, da jo ljubi; zato se je izneverila Damjanu.

Tudi Damjana je v začetku njena nezvestoba zelo bolela, a k sreči mu je njegov dober značaj pripomogel, da je kmalu prebolela. Gotovo je bila njegova ljubezen le hipna opojnost, zato so tudi posledice razočaranja kmalu prešle. Medtem ko se je Kozma izogibal Abarime in njenega očeta, se jima je Damjan pogostokrat približal in bil z obema zelo ljubezljiv.

»Brez dvoma,« mu je odvrnil Damjan; »komaj že čakam. Kako lep sprehajam bomo priredili! A čemu si ti žalosten? Videl boš toliko lepega. Španski kralj in kraljica te bosta sprejela. Obklevi vaju bodo v dragocene obleke in ko se vrnete domov, vaju bodo vaši bratje občudovali in z vso pazljivostjo poslušali vajino pripovedovanje.«